

Kaj pa je pravzaprav sinokva zadola? Vemo, da je to nezrel sad, torej nekaj konkretnega nazornega, obenem pa tudi nekaj pojmovnega, zlasti še, odkar smo tako slučajno zasledili njen jezikovni izvor. Osnova ali koren te tako osamljene besede je, kakor že obrazloženo, dīm, to pa je ravno isti koren kakor v besedi dym (dim), ker se po staroslovenskem pravilu jači trdi polglasnik b v b. Tako smo dobili čisto jezikoslovni po

gotovljena. Med Dutovljami in Zekani
sem je globoka udrtina, ki jo smatrajo

Književnost in umetnost

Glasbena Matice v Trstu. Odbor Glasbene Matice vabi s tem vso našo široko javnost k pristopu v društveni krog. O važnosti tega našega kulturnega društva, edinega na zasledenem ozemlju, je vsakdo prepričan. Društvo ima namen, da vsakomur goji glasbo našemu narodu ter vzdržuje v to svrhu na umetniški podlagi zasnovano glasbeno šolo, ima svoj pevski zbor, zalaga in izdaja skladbe, razpisuje nagrade za najboljša domača glasbena dela in pospešuje nabiro in izdajo narodnih pesmi; dalje prireja glasbene produkcije in vzdržuje glasbeno knjižnico.

Da bodi društvo res kos tej svoji prepotrebni nalogi, mora imeti močno zaslonbo v čim večjem številu članov, in še posebno v sedanjem trenutku, ker je društvo (in s njim tudi Glasbena šola) zgubilo vsled požarja Narodnega doma vse svoje imetje, tako da mora svoje v vsakihi mukami dovojevati delo zaprijeti takor-voč znova.

Pozivljajo se vsi Jugoslovenci v zasledenem ozemlju, vsi ljubitelji glasbe, vsa društva in korporacije, brez razlike politike in stanu, da pristopijo kot člani, in sicer ali kot ustanovni člani z enkratnim prispevkom 200 L (plačljivih tudi v 4 letnih obrokih zaporedoma po 50 L) ali kot redni člani z letnim prispevkom 24 L (plačljivih tudi v mesečnih obrokih). Člani imajo razen običajnih društvenih pravic in dolžnosti še to ugodnost, da ob polno vplačani letni članarini dobijo brezplačno ali po zelo znižani ceni po društvo izdane muzikalije, ki jih bo pričenji z letošnjim društvenim letom izdajalo redno vsako leto.

Rešite z mnogobrojnim pristopom naš zavod iz težkega gnetnega položaja in pošljite svoj naslov in svoje prispevke na naslov Gl. Matice, Trst, ul. S. Francesco 20/L.

Gospodarstvo

Vesti iz „Kmetijske družbe“

Zemljinanstvo nas uči, da se je naša zemlja nekdanj nahažala v gorečetečem stanju. Ko se je zemeljska skorja ohladila, nastale so razne hribine, kakor granit, sestavljen večinoma iz živa, kremenjaka in sljude, ali mesto slednje, iz turmalina, angita in amfibola; nadalje gnaj, sestavljen kakor granit, samo razvrščen v sloje; potem peščenjak, ki tvori kremenčeve drobec; vapnenec, sestojč iz vapnika, ogljika in kisika, ter druge mineralne tvorbe. Tedaj ni bilo še zemlje, kakor jo imamo danes, in tudi ne takih rastlin, ker niso mogle živeti radi pomanjkanja prsti. Iz začetak so torej mogli vspevati na teh kamenitih tleh le taki rastlinski organizmi, ki so za svoj razvoj črpili iz zraka dušik in ogljikovo kislino. Ko so te rastline izumrle in se gnile, so pustile vezani dušik v obliki gnojila, ter so tako omogočile naselitev drugih, višje razvitih rastlin, ki so bile v stanu asimilirati, to je upijati iz zrakove kisline rastlinsko snov ter izločiti kisik. Potem se so se naselile rastline, ki so se s koreninami črpati hrano iz tal, a za temi so sledile najvišje razvite rastline, katerih korenine so se zadirale v razpokline kamena, ki so ga razklale, drobile in zmanjševale. Istočasno pa so na te kamenite sloje vplivali tudi zrak, voda in toplota, ki so povzročili razpadanje in drobljenje ter končno iztroševanje in razhlapevanje kamena v različne vrste zemlje. Tako je nastala iz živa ali ortoklaza in drugega slinčnega kamena glina, iz kremenja pečena, iz apnenca vapnena, a iz zmesi gline in peska ilovnata, iz gline in vapna laporjeva ali sovdanova, ter iz rastlinskih in živalskih ostankov črna zemlja ali prst. Če je ostala ta zemlja na mestu, kjer se je napravila, ni pravimo prvotna; če je pa bila od vode odplavljena, je imenujemo naplavljena zemlja. Prvotna zemlja se nahaja bolj v goratih krajih, a naplavljena v nižinah. Na ta način je torej rastlinstvo združeno z atmosferilijami, zrakom, vodo in toplino, pripomogli, da se je napravila zemlja, ki nam služi za pridelovanje rastlin. To delovanje atmosferilijev in rastlinstva se pa vrši nepretrgoma dalje, a pospešujemo je z obdelovanjem zemlje.

Svrha obdelovanja zemlje je torej, da zrahljamo tla tako, da bodo lahko dohajali vanjo zrak, voda in toplota, ki vplivajo na razkrajanje mineralnih in organskih tvarin v zemlji, iz katerih se napravlja hrana za rastline in ki pospešujejo tudi delovanje mikroorganizmov ali bakterijev, to je, neizmerno malih živih bitij v zemlji, ki pretvarjajo organske hranilne snovi tako, da jih more rastlina sprejemati. Čim globlje se zrahljamo tla, tem večjo množino zemlje jemljemo v našo službo, tem več mine-

ralnih snovi bo razkrojenih, tem globlje bodo prodirale bodoče rastlinske korenine, tem več hrane bodo lahko črpale iz tal in tudi neobhodno potrebna vlaga bo v jeseni in pomladi bolje porazdeljena, a po leti bo deževna vlaga ostajala v zemlji ter preprečala osušenje zemlje. Globoko orati ali kopati smemo pa le v taki zemlji, kjer je zgornja plast že od narave jako globoka, torej v lahki, peščeni ali humozni zemlji, dočim težka glinasta in ilovita tla ne smemo takoj globoko orati ali kopati, ker bi spravili na površino preveč mrtve zemlje, v kateri ni dovolj razkrojenih hranilnih snovi. V taki težki zemlji moramo torej iti le postopno v globino, tako, da orjemo ali kopljemo vsako leto jeseni za 2-4 cm globlje, dokler pridemo v zaželjeno globino. Čim globlje se razhljamo zemljo, tem bujnejše se bodo v njej razvijale rastline, tem več hranilnih snovi bodo njihove korenine odnašale zemlji; zato bo treba globoko orati ali izkopati zemlji tudi bolj gnojiti.

Najbolje je orati in kopati jeseni, ker čez zimo prihaja v zemljo največ zraka, vode in toplote, ter zemlja, puščena v surovih brazdah, dobro prezebe in razpada, hranilne snovi se dobro raztapljajo, a zemlja postaja prhka. Kdor ima kaj neobdelane zemlje, naj orje ali koplje, ker si s tem pomnožuje zemljo, ne da bi mu je bilo treba dokupovati.

V poslednjih časih se čisto sliši o kužnih boleznih perutnine. Najstrašnejša med temi je kokošja kuga, kolera ali tifoid, ki se rado pojavlja poleti. Bolezen povzročujejo male gljivice, ki napadajo tudi golobe in druge ptice, ki jo dalje širijo. Kakoš pogine nenadoma v 24 urah, kakor da bi bila zastrupljena. Simptomi bolezni so driska, težko dihanje, omamljenost, čepenje, solzne oči, iztekanje sluzne tekočine iz kljuna; kokoš pogine v krčih. Prenaša se bolezen z odpadki bolnih kokoši, s pitno vodo. Zdrave kokoši treba takoj ločiti v čist, razkužen prostor, kurnik dezinficirati ali razkužiti z živim apnom ter bolne živali poklati in globoko pokopati. Ravno tako nevarna je tudi difterija ali gripa, ki se čisto prenaša s trgovanjem s kokošmi iz drugih dežel. Vzrok bolezni je temni nečisti kurnik in nečista slaba hrana, včasih tudi zanemaren prehlad kokoši. Znaki bolezni so težko dihanje, iztegavanje vratu, kašljanje in živžganje v grlu, izločevanje smrdljive tekočine, zatečene kremežljive oči, temnorude ali plav brnen, in rese, ki pozneje postanejo bledijo. Kokoš oslabi, za nekaj tednov pogine. Ko se bolezen pojavi, treba zdrave kokoši ločiti in vse razkužiti z 2% karbolno kislino, ali raztopino zelene galice. Bolne kokoši treba držati nekaj tednov zaprte, osamljene. Vse kužne bolezni se širijo z nečistostjo; zato treba paziti na čistoto v kurniku in pri krmljenju in napajanju.

Cene vladnih trt in drevces I. vrste so sledeče: kolči 35 ct, bilje 50 ct, cepljene trte L 160, drevesa 5 lir kos. Kdor je kaj naročil, mora takoj plačati, ker se zahteva naprej plačilo. Plačuje se pri g. učitelju Pertotu v Rojano za cerkvijo, g. učitelju Grmeku pri Sv. Ivanu pri cerkvi, g. Cok Dragotinu v Lonjeru, g. Juriševiču Sv. Mar. Magd. Sp., g. Oblak Josipu. Skedenj in g. Goriup Alojziju na Proseku za Prosek, Kontovelj in Križ. Omenjeni gospodje odborniki sprejemajo tudi plačila za oljnate pogache, galice, zveplo itd. Olinatne pogache se dajejo govedu po 1½ kg, konjem 1 kg in prešičem po ½ kg dnevno. Cena 130 L za 1 vrečo od 100 kg.

Odborova seja Tržaške kmetijske družbe bo v četrtek, 25. t. m. ob 4. pop. v uradnih prostorih. Gg. odborniki in zaupniki so naprošeni, da se je točno udeležijo.

Za fiskovni sklad „Edinosti“

Černigoj, Vipava 10 L, Ivan Dukič, Sovinjak 10 L.

V Lonjeru je nabral Franc Kjuder 135 L (Darovali so: po 5 L: Cok Dragotin, Kjuder Franc, Cok Andrej, Cok Valentin, Pertot Anton, N. N., Amalija Cok, N. N., Bernetič Drago, N. N., Josip Cok-Gelidnik, N. N.; po 4 L: Kjuder Andrej, Cok M., Cok Maks, Merlak Franc; po 3 L: Čač Anton, Cok Dragotin, Cok Karel, Glavina Ivan, Glavina Franc.

daj nam ni več žal, da smo se spustili s čisto posebno, podzemsko metodo v raziskavanja, pri katerih nam je bilo sprva tesno, pozneje pa se nam je zalesketal nasproti nov svet nenavadne lepote. S koliko prepričevalnostjo in živo resnico nam govorijo zdaj o svojem najožjem sorodstvu besede: dim, dimnica, zadol, zadnit, nadimati in krajevno ime Dutovlje. Prej nismo nikdar slutili njih sorodstva, saj se skoraj nismo niti zavedali njih pomena. In koliko filozofije in simbolizma je v tem čisto slovanskem izražanju!

Naj bi, recimo, obveljala potvorba Dottoglianu in poleg nje počasi izginilo naše domače ime — prvotno slovensko spoznanje krajevnega značaja Dutovlj bi izginilo za vedno, poleg tega pa bi bilo silno otežkočena pravilna razlaga naših starih besed dimnica in zadol, kakor tudi nekaterih naših priimkov, kakor n. pr. Dimež in slovansko primerjajoče jezikoslovje bi izgubilo počasi zadnje ostanke važnega in zanimivega jezikovnega korena. To je torej prav nazoren vzgled, kako protikulturno je pačenje naših tako pomembnih, častiljivih in starih krajevnih imen. V interesu kulture naj bi nam ostala neoskrunjena.

Batič Viktor, Lavrenčič Josip, Pečar Antonija; po 2 L: Gombač Alojz, Cok Anton, Gombač Anton, N. N., Cok Melhior, Škrinjar Anton, N. N., Cok Anton št. 163, Pertot Andrej, Plevel, Cok Anton, št. 62, Cok Matevž; po 1 L: Cok Iv. Mar., Pečar Jožef, Čač Karel, Gombač Just, Lavrenčič Anton, Glavina Silvester, Maver Jožef, N. N., Cok Iv. Mar., Lavrenčič Anton, Cok Ivan.

Ob krstu najmlajše Beltram v Mirnu 75 L, Slava Košič dodala 10 L. Ob krstu sinčka Kar. Marusič 47 L.

Josip Slabe v Založu ostanek 22 L, vsled odpusta zalatav g. Ivana Innocenteja. V veselju družbi pri Grzinetu v St. Petru 105 L.

Dosedaj izkazanih L 24.884/54, v današnjem izkazu L 414/—, Skupno L 25.298/54.

DAROVI

Za dijaka I. G. daruje naroden trgovec 100 L, Barkovljanka 13 ljal kron.

Za Ciril-Metodovo družbo. Na veselem ženitovanju I. Kovačič-a na Idriji pri Bači zbrali vabljeni gostje 100 L. Dal Bog obilo posnemovalcev. Obsemeni ljudje pri čitalniškem koncertu v Kobarižu 135 L. Nabrano na Dilcah 14. novembra 55 L. V Hruševju ostalo v mali družbi 34 L.

Za pogorelca Narodnega doma: Ivan Vipavski 10 L.

Za pogorelce v Jelšanah: Cok Marija 10 L, Denar hrani uprave.

RAZGLAS.

Notar Mark Pushnik v Vipavi naznanja, da bo dne 25. novembra t. l. od 9 naprej na licu mesta v St. Vidu pri Vipavi na prostovoljni javni dražbi in po kosih ali skupinah prodajal gosp. Rihardu v Schiwozhoffen in Etzi por. Hnoinska iz Podberja lastne poslopja in zemljišča, snožeti n. n. n. n.

Cenila vrednost in zaeno izključna cena zraša skupaj za celo posestvo L 150.000 in se pod to ceno ne proda.

Upnikom, katerih terjatve so vknjižene, ostanje njihove zastavne pravice pridržane, brez ozira na kupno ceno.

Cenilni zapisnik, posesne pole in dražbeni pogoji so na vpogled v notarski pisarni v Vipavi in se bodo na dan dražbe razglajali.

VIPAVA, dne 16. novembra 1920.

Notar PUSHNIK.

IVAN JANČAR

ZOBOTEHNIK

Carducci 28, II.

P. Mondello Nestler

Trst — Via Roma 26, II. — Trst

: MILA in SVEČE :

najboljših tovarov vedno v zalogi.

Prodaja aa vagone in male partije

Postrežba točna (246) Cene ugodne

ZASTOPSTVO JUŽNE ŽELEZNICE

Prodaja vozniških listkov iz Logatca

za vse postaje južne železnice, v Jugoslaviji in Nemški Avstriji v potniški pisarni „COSULICH“, Società Triestina

di Navigazione via Milano 10, pritrilčeje.

(184)

PFAFF

Široj za šivanje in vezanje pravi nemški uvozci

Seldel & Neumann in

„Singer“ Gast & Gasser

Tovarna ustanovljena l. 1878

Bogata zaloga vseh potrebščin.

Mehanični delavnica za vsako popravila.

FRANCESCO BEDNAR

Trst, ul. Campanile 19

Prašiče in goveda

(252)

Živa ali zaklana

po najnižji ceni dobavlja en gros trvdka

Janko Popovič, Ljubljana

Pozor vinorejci!

Imam bn prodaj več tisoč cepljenih

trt črne in bele vrste na raznih ameri-

kanskih podlagah, katere bom oddajal v

jesei (od novembra dalje) — Pipan Josip,

Prešerje 16 pri Komnu. (188)

Zaloga ur in zlatanine

z lastno delavnico (225)

ALOJZIJ POVH

Piazza Garibaldi št. 3

prej Barriera — telefon št. 3—29

A. De Masi & G. Sferza

Mavricija Wackvitza nasledniki

Trst, ul. Torre bianca 32. Telefon 29-83

Velika izbira majoloničnih in železnih

pečil znamke „Premier“, ekonom-

skih ognjišč in štedilnikov lastnega

izdelka, plošč iz litega železa razne

velikosti, raznjev in cevi za peči.

Cene zmerne. (24)

JOSIP STRUCKEL

Trst, vokal Via Nuova - S. Caterina.

Velika izbira vsakovrstnega blaga za moške

in ženske. — Blago za suknje, žamet, ba hant,

svile, etamin ter raznih predmetov za okras

oblec. Vse po znižanih konkurenčnih cenah.

VELIKO SKLADIŠČE KLOBUKOV

dežnikov, belih in pisanih, žepnih

robcev, možkih nogavic itd.

K. CVENKEL, Trst, Corso V. E. III. št. 24.

Trgovsko - obrtna zadruga v Trstu

registrovana zadr. z neomejenim jamstvom

ul. Pier Luigi da Palestrina št. 4, I. n.

sprejema hranilne vloge od 1. 1. dalje.

Navadne vloge obrestuje po

4 1/2%, večje po dogovoru.

Trgovcem obnaja tekoče čekovne račune. - Posoja

hranilne pušice na dom. - Rentni davek plačuje

iz svojega.

Daje posojila po najugodnejših pogojih na

vkupljbe, na osebno poročilo, na zastave vred-

nostnih listin.

Uradne ure vsak dan izveniš nedelj in

praznikov od 8 do 1.

JADRANSKA BANKA

Del. glav. : K 30.000.000, Rezerve K 10.000.000

Belgrad, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor,

Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opa-

tija, Sarajevo, Split, Šibenik, TRST, Zadar,

Zagreb

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle.

Sprejema vloge

na hranilne knjižice ter jih obrestuje po 3 1/2%,

z v bancogiro prometu po 4%.

Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti pred-

hodni odpovedi, sprejema po posebno ugodnih

pogojih, ki se pogodijo od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes).

Bančni prostori v Trstu se nahajajo :

ul. Cassa di Risparmio, ul. S. Nicolo

Telefon : št. 1463, 1793, 2676

Blagajna postuje od 9 do 13

Edino mazilo

ki ohranjuje usnje in ga vzdržuje mehko.

Skladišče v Trstu, ulica Torre bianca št. 12 - Telefon št. 10

Edino mazilo

ki ohranjuje usnje in ga vzdržuje mehko.

Skladišče v Trstu, ulica Torre bianca št. 12 - Telefon št. 10

PELLEGRINO CINCELLI

Trst - ulica Malcantone št. 9 - Trst

(Hiša ustanovljena leta 1828.)

KOŽE in USNJE za ženske in moške.

Box in Chevreaux, lak, podlage in vsakevrstni predmeti za čevlje itd.

Vse po ugodnih cenah Postrežba točna.

DREOSSI & C. - Trst

Trg Oberdan št. 1.

Brzojavke : DREOSSI, Trst.

Poštno hran. račun 11—55

Prodajalnja 14—57

Stanovanje 30—11

ZALOGA:

(30)

Železnin, kovin in kuhinjskih potrebščin. — Orodje in poljske

potrebščine. — Ogrodje za vrata, okna in pohištvo. — Verige,

žebliji, železna žica.

Plošče iz litega železa za ognjišča. — Velika zaloga v to stroko

spadajoče drobnarije. — Velika zaloga tehnic vseh zistemov.

Brill

Najboljše mazilo za čevlje

Podružnica v Trstu, ul. del Toro št. 10. — Telefon 31-72

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu

(Lasina palača). Ustanovljena leta 1838.

Zavarov. proti škodi, povzročeni po ognju, strel

in eksplozijah. Zavarovanja steklenih plošč proti

razbitju. Zavarovanja proti tatvini z vlomom. Za-

varovanja pošiljatev na morju in po suhem. Zi-

vilenska zavarovanja v najrazličnejših kombinac-

ijah — Zastopstva v vseh deželah glavnih me-

stih in važnejših krajih.

„CROAZIA“

Zavarovalna zadruga v Zagrebu.

Ustanovljena leta 1884.

Podružnica v Trstu ul. Lavatolo 1, II. n.

prevzema zavarovanja stavb, pre-

mišnin, poljskih pridelkov, sena,

slame in živine proti škodi po

pozorju in strelu in zavaruje stekl.

šipe proti škodi po razbitju.

Sposobni krajevni zastopniki in akvizito-

riji se sprejemajo po najugodnejših

pogojih.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu.

Centrala v Ljubljani.

Podružnice:

Celje, Borovlje, Gorica, Saraj., Split, Trst, Maribor Ptuj,

Delniška glavnica K 50.000.000. Rezerva K 45.000